

Analyzing the Communications in Families with Children Preparing for the University Entrance Exam: A Qualitative Study from the Perspectives of the Children

Fahimeh Bahonar

Assistant Professor of Counseling, Shahid Beheshti
University, Tehran, Iran.

Mahya Sanieemanesh

Ph.D Student of Counseling, University of Kurdistan,
Sanandaj, Iran.

Alieh Gravand

Ph.D Student of Counseling, University of Kurdistan,
Sanandaj, Iran.

Naser Yoosefi *

Professor of Counseling, University of Kurdistan, Sanandaj,
Iran.

Extended Abstract:

1. Introduction

The Iranian National University Entrance Exam (*Concour*) is a highly competitive national test (Farrokhi-Khajeh-Pasha et al., 2012) that imposes significant emotional and physical pressures on students and their families (Watson et al., 2014). This exam can negatively affect applicants' general health and self-esteem (Motamedi, 2006) and lead to various economic, psychological, and educational consequences (Parviz, 2023). From parents' perspective, the Konkour impacts family economics and social activities (Ahmadi Safa & Sheykhmoluki, 2023a). Moreover, exam-related stress has been identified as a major challenge among adolescents on the verge of entering university (Hosseinkhani et al., 2021; Pienyu et al., 2024).

The family is considered one of the most influential factors in the *Concour* experience (Akhavi Samarein & Hezarian, 2022). Research has shown that family functioning is closely related to adolescents' academic issues (Rezaei Dehaghani et al., 2018), and the family communication space particularly affects adolescents (Saraei & Yoosefi, 2023; Aminah et al., 2023). Family

* Corresponding Author: yoosefi@uok.ac.ir

How to Cite: Bahonar, F. , Sanieemanesh, M. , Gravand, A. And Yoosefi, N. (2027). Analyzing the Communications in Families with Children Preparing for the University Entrance Exam: A Qualitative Study from the Perspectives of the Children, *Journal of Counseling and Psychotherapy Culture*, 17(68), 243-271. DOI: 10.22054/qccpc.2026.87202.3489

systems theory emphasizes that communication patterns, through reciprocal feedback, shape members' mental health (Johnson et al., 2016; Oltean et al., 2020).

Given that the *Concour* affects family communication patterns (Ahmadi Safa & Sheykhholmoluki, 2023b), and that family communication quality influences academic performance (Rezaei Dehaghani et al., 2018; Vojdani Hemmat & Gholami, 2025), and considering the prevalence of psychological distress symptoms among these adolescents (Rajabi & Moradi, 2021), qualitative research exploring their lived experiences of family communication is necessary. Therefore, this study, using an interpretative phenomenological approach, seeks to answer: How do children perceive communication patterns in families with a child preparing for the university entrance exam?

Research Question(s)

How do children perceive communication patterns in families with a child preparing for the university entrance exam?

2. Literature Review

Numerous studies have investigated the impact of the university entrance exam (*Concour*) on various aspects of students' and families' lives. Motamedi (2006) showed that the *Concour* negatively affects general health, self-esteem, and symptoms of psychological disorders among applicants. Parviz (2023) identified economic, psychological, and educational consequences of the exam. Ahmadi Safa and Sheykhholmoluki (2023a, 2023b) demonstrated in two studies that from students' perspectives, the *Concour* targets their physical and psychological well-being, while from parents' perspectives, it affects family economics and social activities; moreover, the exam influences friendships and relationships with teachers and family members.

Regarding the family domain, Akhavi Samarein and Hezarian (2022) introduced family communication space as an important and influential component concerning the *Konkour*. Rezaei Dehaghani et al. (2018) found a significant relationship between family functioning and academic achievement. Saraei and Yousefi (2023) emphasized the role of family communication environment in adolescents' lives.

In the area of conflicts, Pereira Mosmann et al. (2023) showed that adolescents perceive parental conflicts in two domains: parental role conflicts and marital role conflicts. Additionally, Hanh (2023) reported that major family conflicts with adolescents occur in the areas of education, social relationships, finances, and technology.

Regarding communication styles, several studies refer to the Satir model. Allen et al. (2023) and Hasani et al. (2024) confirmed the effectiveness of the Satir approach in improving family communication and adolescent mental health. Despite these studies, a research gap remains concerning in-depth qualitative exploration of family communication from the perspective of adolescents on the verge of the university entrance exam.

3. Methodology

The present study employed a qualitative approach using an interpretative phenomenological method (Bassett & Hebron, 2024). The research field included students on the verge of the university entrance exam in Sanandaj city during the academic year 2024–2025. Purposive criterion sampling was applied. Inclusion criteria included: being a Concour-year student, residing in Sanandaj, studying in theoretical disciplines, no history of chronic physical or mental illness, and living with both parents (non-divorced). Exclusion criteria included: unavailability for interview, being a repeat Concour taker, and being outside the age range of 18–19 years. Sampling continued until data saturation, ultimately selecting 17 participants (14 females, 3 males). Data saturation occurs when no new data emerges to expand existing concepts (Burns & Grove, 2018).

Data were collected using a researcher-developed semi-structured interview (Holloway & Galvin, 2017). Interview questions were designed based on expert opinions and protocol writing principles, with content validity confirmed (Banasadi & Salehi, 2019). Each interview lasted 45–60 minutes. Data analysis followed Diekelmann, Allen & Tanner's seven-step strategy (Diekelmann et al., 1989). The steps included: multiple readings of transcripts, uncovering hidden meanings, group discussion, resolving contradictions, cross-interview comparison, extracting main themes, and final reporting. To ensure trustworthiness, Guba and Lincoln's four criteria—credibility, transferability, dependability, and confirmability—were applied (Guba & Lincoln, 1994). Additionally, strategies such as prolonged engagement, persistent observation, thick and rich description, negative case analysis, and expert review were employed (Morse, 2015).

4. Results

Data analysis led to the identification of 63 initial concepts, 11 sub-themes, and 4 main themes. The first main theme, "communication space," included three patterns: balanced-oriented families (calmness, joint planning, no imposition), Concour-oriented families (excessive control, unrealistic expectations, daily questioning about studying), and indifferent families

(ignoring the situation, inviting to outings without understanding the pressure). The second theme, "support styles," included emotional support (being there during disappointment), instrumental-technological support (providing books and tests), informational support (discussing future career prospects), and systemic support (all family members acknowledging the child's effort). The third theme, "communication conflicts," included interpersonal conflicts (repeated advice, comparison, imposing aspirations) and intrapersonal conflicts (guilt feelings, confusion, hypersensitivity). The fourth theme, "coping strategies," included individual-centered strategies (focusing on studying, reducing social media use, consulting a counselor) and family-centered strategies (logical dialogue, humor and laughter, prayer and trust in God, allocating short daily leisure time).

The findings revealed that balanced-oriented families, by fostering calmness, enhance students' experience and reduce conflicts; Konkour-oriented families increase stress and interpersonal conflicts; and indifferent families create feelings of loneliness and confusion. Moreover, support styles (especially emotional and systemic support) play a significant role in reducing intrapersonal conflicts.

5. Discussion

The findings revealed that the balanced-oriented communication space, characterized by calmness and joint planning, aligns with Satir's congruent communication, which enhances self-esteem. In contrast, Concour-oriented families, with excessive control and unrealistic expectations, exemplify incongruent styles (blaming and super-reasonable) that increase stress and conflict. Indifferent families, through neglect, represent the irrelevant style, leading to feelings of abandonment (Satir, 1983; Neil & Silverberg, 2012).

Regarding support styles, emotional and systemic support were more effective than other types in reducing intrapersonal conflicts (guilt and confusion). This finding is consistent with Yoo (2019) and Zablotsky et al. (2024), emphasizing the role of social support in adolescent mental health.

Interpersonal conflicts primarily arose from comparison and imposition of parental aspirations, while intrapersonal conflicts stemmed from pressure to choose between parental expectations and one's inner voice (Pereira Mosmann et al., 2023). Family-centered coping strategies (logical dialogue, humor) were more effective than individual-centered strategies, as they foster a sense of companionship and security (Folkman, 2013).

6. Conclusion

Considering the themes derived from this study, strategies such as improving communication methods, parenting styles, and informational environments related to the exam appear effective in managing existing challenges within families and overcoming this period, along with promoting psychological well-being for all family members.

Acknowledgments

We hereby express our sincere gratitude to all the dear participants in this study who kindly assisted us by sharing their experiences wholeheartedly.

Keywords: Family, Communications, Children, Preparing for the University Entrance Exam.

واکاوی نحوه ارتباطات در خانواده‌های دارای فرزند در آستانه کنکور: مطالعه کیفی از دیدگاه فرزندان

استادیار گروه مشاوره، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

فهیمة باهنر ^{ID}

دانشجوی دکتری رشته مشاوره، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

محیا صنیعی‌منش ^{ID}

دانشجوی دکتری رشته مشاوره، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

عالیه گراوند ^{ID}

استاد، گروه مشاوره، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

ناصر یوسفی ^{ID} *

چکیده

هدف از پژوهش حاضر واکاوی نحوه ارتباطات در خانواده‌های دارای فرزند در آستانه کنکور بود. در این پژوهش از روش کیفی به شیوه پدیدارشناسی تفسیری استفاده شد. میدان پژوهشی شامل دانش‌آموزان در آستانه کنکور شهر سنندج در سال ۱۴۰۴-۱۴۰۳ بود. نمونه‌گیری به صورت هدفمند از نوع ملاکی انجام شد و شرکت‌کنندگان مورد مصاحبه نیمه‌ساختار یافته قرار گرفتند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش راهبرد هفت مرحله‌ای دیکلمن، آلن و تانر استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها به شناسایی منجر به تولید ۶۳ مفهوم اولیه، ۱۱ مضمون فرعی و ۴ مضمون اصلی شد. مضمون اصلی اول فضای ارتباطی شامل (خانواده‌های تعادل‌گرا، کنکور محور و بی تفاوت)، مضمون اصلی دوم سبک‌های حمایتی شامل (عاطفی، ابزاری-تکنولوژی، اطلاعاتی و سیستمی)، مضمون اصلی سوم تعارضات ارتباطی شامل (تعارضات بین فردی و درون فردی) و مضمون اصلی چهارم راهبردهای مقابله‌ای شامل (فردمحور و خانوادهمحور) بود؛ بنابراین یافته‌ها نشان داد که خانواده‌های تعادل‌گرا با ایجاد آرامش و برنامه‌ریزی منطقی، تجربه دانش‌آموزان را بهبود و تعارضات را کاهش می‌دهند؛ خانواده‌های کنکورمحور با کنترل افراطی و انتظارات غیرواقعی، استرس و تعارضات بین فردی را افزایش می‌دهند؛ و خانواده‌های بی تفاوت با بی‌توجهی به شرایط، احساس تنهایی و سردرگمی ایجاد می‌کنند. همچنین سبک‌های حمایتی (به‌ویژه عاطفی و سیستمی) نقش مؤثری در کاهش تعارضات درون فردی دارند. با توجه به مضمون‌های به دست آمده از پژوهش حاضر، راه کارهایی از جمله اصلاح شیوه‌های ارتباطی، فرزندپروری و فضای اطلاعاتی در حیطه مسائل مربوط به کنکور برای مدیریت چالش‌های موجود در خانواده‌ها و پشت سر گذاشتن این دوره به همراه سلامت روان‌شناختی برای تمام اعضای خانواده مؤثر به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: خانواده، ارتباطات، فرزندان، در آستانه کنکور.

مقدمه

در ایران دانش‌آموزان جهت ثبت‌نام در دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها باید در یک آزمون ملی بسیار رقابتی به نام کنکور شرکت کنند (فرخی‌خواجه‌پاشا و همکاران، ۲۰۱۲). آزمون‌های مهم چالش‌های بسیاری را به لحاظ عاطفی و جسمانی برای دانش‌آموزان و خانواده‌های آن‌ها ایجاد می‌کند (واتسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). ازاین‌رو کنکور به عنوان موضوعی قابل بررسی مورد توجه پژوهشگران واقع شده است (معتمدی، ۱۳۸۵؛ پرویز^۲، ۲۰۲۳). این آزمون می‌تواند تأثیرات آسیب‌زایی بر زندگی آموزشی، شخصی و اجتماعی دانش‌آموزان و والدین آن‌ها داشته باشد، به طوری که از دیدگاه دانش‌آموزان این آسیب‌ها بیشتر بهزیستی جسمی و روانی آن‌ها را هدف قرار می‌دهد و از نقطه نظر والدین، کنکور ابعادی از قبیل اقتصاد خانواده، فعالیت‌ها و سرگرمی‌های اجتماعی آن‌ها را تحت تأثیر قرار خواهد داد (احمدی صفا و شیخ‌الملوکی^۳ الف، ۲۰۲۳). به صورت کلی کنکور می‌تواند تأثیرات آسیب‌زایی بر دوستی دانش‌آموزان و روابط آن‌ها با اعضای خانواده، معلمان، مدیران و کادر مدرسه داشته باشد (احمدی صفا و شیخ‌الملوکی ب، ۲۰۲۳). بر اساس یافته‌های پژوهش پرویز (۲۰۲۳) متقاضیان ورود به دانشگاه در نتیجه کنکور با عواقب منفی مختلفی از جمله پیامدهای اقتصادی، روان‌شناختی و آموزشی مواجه می‌شوند. استرس دانشگاهی به عنوان مؤلفه‌ای در بین دانش‌آموزان دبیرستانی در آستانه ورود به دانشگاه شناسایی شده است (حسین‌خانی و همکاران، ۲۰۲۱؛ پنیو^۴ و همکاران، ۲۰۲۴). علاوه بر این، از جمله مؤلفه‌های مهم و تأثیرگذار در مورد کنکور، خانواده می‌باشد (اخوی‌سمریان و هزاریان، ۲۰۲۲). بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که خانواده و مسائل تحصیلی در ارتباط هستند (رضایی‌دهقانی و همکاران، ۲۰۱۸). خانواده و مؤلفه‌های مرتبط با آن ابعاد گسترده‌ای دارد که یکی از مؤلفه‌های به‌ویژه اثرگذار در مورد نوجوانان محیط ارتباطی خانواده می‌باشد (سرائی و یوسفی، ۱۴۰۲؛ آمینا^۵ و همکاران، ۲۰۲۳).

ارتباط بین اعضای خانواده در نظریه سیستم‌های خانواده تأکید شده است که به چرخه‌های بازخورد و وابستگی متقابل اشاره دارد (جانسون^۶ و همکاران، ۲۰۱۶). ازاین‌رو، روابط نقش اساسی در عملکرد خانواده‌های مختلف ایفا می‌کند و بر سلامت روان و بهزیستی هر یک از اعضای خانواده اثرگذار است (اولتین^۷ و همکاران، ۲۰۲۰). مؤلفه ارتباطات خانوادگی به دلیل اثرگذاری در حیطه مباحث خانواده‌درمانی در پژوهش‌های اخیر مورد

1. Watson, C. E.
2. Parviz, M.
3. Ahmadi Safa, M. & Sheykhholmoluki, H.
4. Pienyu, K.
5. Aminah, R. S.
6. Johnson, B.
7. Oltean, I. I.

اهمیت واقع شده است (سعیدی، ۱۳۹۹؛ تادپاتریکار^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). در نتیجه رویکردهای متفاوتی از قبیل الگوهای ارتباطی خانوادگی^۲ (کورنر و فیتزپاتریک^۳، ۲۰۰۲)، رویکرد وابستگی متقابل در ارتباطات^۴ (کاگلین و شربی^۵، ۲۰۱۳) و نظریه الگوهای تعاملی تاب‌آوری^۶ (بازنل^۷، ۲۰۱۰) به تبیین ارتباطات در خانواده پرداخته‌اند. از جمله رویکردهایی که ارتباطات خانوادگی را به صورت اختصاصی تبیین نموده و از طرفی در مورد مباحث مربوط به نوجوانان هم اثرگذاری آن بررسی شده است، مدل ارتباطات خانوادگی ستیر می‌باشد (آلن^۸ و همکاران، ۲۰۲۳؛ حسنی و همکاران، ۲۰۲۴). ارتباطات و سبک‌های آن چگونگی تعامل و درک جهان پیرامونی را توسط اشخاص تعیین می‌کند، از طرفی نشان می‌دهد هر فردی چطور صمیمیت را توسعه می‌دهد و به چه شیوه‌ای تداوم دنیای درونی خود را رقم می‌زند (ستیر^۹ و همکاران، ۱۹۹۱). ستیر ارتباط کلامی و غیر کلامی را بین افراد در فضای خانواده به عنوان نشانه‌ای از بهزیستی درون فردی در نظر گرفت و تفاوت‌های روشنی بین ارتباطات کارآمد و ناکارآمد شناسایی کرد. ارتباطات ناکارآمد که به آن ارتباط ناهمخوان هم گفته می‌شود به شکلی است که به طور کامل افکار و احساسات فرستنده را منتقل نمی‌کند یا شامل پیام‌های متناقض است (ستیر، ۱۹۸۳). سبک‌های ارتباطی ناهمخوان شامل تسکین، سرزنش، بسیار منطقی و نامربوط بودن می‌باشند که تمام آن‌ها در تقابل با همخوانی قرار دارند. هر یک از سبک‌های ناهمخوان یک روش نادرست در ارتباط است که مبتنی بر بروز احساسات مرتبط با عزت نفس آسیب‌دیده می‌باشد (رشید^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۰). هر یک از سبک‌های ناهمخوان الگوهای تعاملی را در خانواده ایجاد می‌کند که نهایتاً بی‌نظمی و مشکلات را منجر خواهد شد (ستیر و بلدوین^{۱۱}، ۱۹۸۳). در نتیجه نوع ارتباطات، کیفیت روابط والد-فرزندی، همخوانی و ناهمخوانی آن و تأثیراتی که بر فضای خانواده خواهد گذاشت مورد توجه واقع شده است (نعمتی و همکاران، ۱۴۰۳؛ گاپتا و گانگلی^{۱۲}، ۲۰۲۰؛ بوهرلر^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۴).

با توجه به اینکه برگزاری کنکور سراسری بر الگوهای ارتباطی اعضای خانواده تأثیر گذار است

1. Tadpatrikar, A.
2. family communication patterns
3. Koerner, A. F. & Fitzpatrick, M. A.
4. Communication interdependence perspective
5. Caughlin, J. P. & Sharabi, L. L.
6. Communication theory of resilience
7. Buzzanell, P. M.
8. Allen, E. E.
9. Satir, V.
10. Rasheed
11. Satir, V. & Baldwin, M.
12. Gupta, E. & Ganguly, O.
13. Buehler, E. M.

(احمدی صفا و شیخ‌الملوک ب، ۱۴۰۲) و از سوی دیگر، کیفیت ارتباطات و فضای خانوادگی نیز می‌تواند عملکرد تحصیلی نوجوانان را تحت تأثیر قرار دهد (رضایی-دهقانی و همکاران، ۲۰۱۸؛ وجدانی‌همت و غلامی، ۱۴۰۴)، واکاوی نحوه ارتباطات خانوادگی از منظر نوجوانانی که در این مرحله حساس قرار دارند، حائز اهمیت است. علاوه بر این، بررسی ادبیات پژوهشی نشان می‌دهد که علائم اختلالات روان‌شناختی و چالش‌هایی از این قبیل در بین این گروه از نوجوانان در ایران شناسایی شده است (رجبی و مرادی، ۲۰۲۱). از این رو پرداختن به چگونگی فضای خانوادگی دانش‌آموزانی که در آستانه کنکور قرار دارند نیاز به واکاوی بیشتری دارد. تا بدین طریق درک روشن‌تری از وضعیت ارتباطات خانواده‌ها در این مرحله، ایجاد شود و متخصصان و در سطح کلان سیاست‌گذاری‌های مربوط به این حیطه از اطلاعات دست‌اولی به‌منظور یاری‌رساندن، آموزش‌های پیشگیرانه و تدوین زیرساخت‌های کاربردی‌تر در این حیطه بهره‌مند شوند؛ بنابراین نوآوری پژوهش حاضر از سه جنبه نظری، کاربردی و روش‌شناختی حائز اهمیت است. تبیین روشن‌تر فضای ارتباطی خانواده‌هایی که با کنکور مواجه هستند زمینه را برای پژوهش‌های آزمایشی در ادامه فراهم می‌کند. در زمینه پژوهش دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌توانند از نتایج و رهنمودهای این پژوهش به‌منظور دستیابی به نتایج پایاتر بهره‌مند شوند. همچنین پژوهش حاضر از یکسو کمبودهای در این حیطه را جبران می‌کند و از سوی دیگر زمینه‌ای را فراهم می‌کند تا سلامت روانی-اجتماعی این گروه را افزایش دهد. لذا پژوهشگران در این پژوهش درصدد پاسخگویی به این مسئله برآمدند که نحوه ارتباطات خانواده‌های دارای فرزند در آستانه کنکور، از دیدگاه فرزندان چگونه خواهد بود؟

روش

این پژوهش با رویکرد کیفی^۱ و با روش پدیدارشناسی^۲ از نوع تفسیری انجام شد. در مطالعات کیفی داده‌ها به شکل کلمات هستند که ماهیت پدیده را بررسی می‌کنند تا محقق به‌جای اینکه آن پدیده را اندازه بگیرد، به درک عمیقی از آن برسد (باهنر و صنیعی‌منش، ۱۴۰۴). پدیدارشناسی یکی از روش‌های مهم در پژوهش کیفی است که می‌توان بررسی جهان زندگی یا مطالعه تجربه زیسته تعریف کرد. در پدیدارشناسی اساساً به آنچه توسط فرد زیسته می‌شود توجه می‌کنیم زیرا که پدیدارشناسی تلاش می‌کند معانی را آن‌طور که در زندگی تجربه می‌شود، نمایان کند (باست و هربون^۳، ۲۰۲۴). بدین دلیل برای درک ارتباطات خانواده‌های دارای فرزند در آستانه

1. qualitative research
2. phenomenology research
3. Bassett, V. & Hebron, C.

کنکور، روش پدیدارشناسی اتخاذ شد که به تشریح ساختار یا ماهیت تجارب زندگی و معنی بخشیدن به آن‌ها و توصیف دقیق پدیده‌ها از خلال تجارب زندگی روزمره می‌پردازد.

جامعه پژوهش حاضر را افراد در آستانه کنکور در شهر سنندج در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۴ تشکیل دادند. نمونه‌های موردنظر از طریق روش نمونه‌گیری هدفمند^۱ از نوع ملاکی انتخاب شدند. در این پژوهش نیز شرکت‌کنندگان همگی سال کنکور بودند. برای به حداقل رساندن ناهمگنی افراد شرکت‌کننده در پژوهش ملاک‌های ورود در نظر گرفته شد که این ملاک‌ها عبارت بودند از: ۱- داشتن تمایل برای حضور در پژوهش، ۲- سال کنکوری بودن، ۳- ساکن شهر سنندج، ۴- مشغول به تحصیل در رشته‌های نظری، ۵- عدم سابقه بیماری جسمانی و روانی مزمن، ۶- زندگی مشترک با والدین (والدین از هم طلاق نگرفته باشند). ملاک‌های خروج نیز شامل: ۱- در دسترس نبودن برای انجام مصاحبه، ۲- پشت کنکور بودن و ۳- خارج از رنج سنی ۱۸-۱۹ ساله بود. حجم نمونه تا اشباع داده‌ها ادامه یافت و نهایتاً ۱۷ نفر انتخاب شدند. اشباع داده‌ها رویکردی در پژوهش کیفی برای تعیین کفایت نمونه‌گیری است و زمانی رخ می‌دهد که داده‌ی بیشتری که سبب توسعه، بزرگ‌تر شدن یا اضافه شدن به مفاهیم موجود گردد، به پژوهش وارد نشود (برنز و گروفر^۲، ۲۰۱۸).

طبق توصیه مورس^۳ (۲۰۱۵) به منظور ارتقای اشباع معنی از راهبردهایی نظیر درگیری طولانی‌مدت در مطالعه^۴، مشاهدات مستمر^۵، توصیف غنی و جامع^۶، تحلیل موارد منفی^۷، مرور متخصصان^۸، شناسایی و کنترل سوگیری‌های احتمالی پژوهشگران^۹، مرور شرکت‌کنندگان و مخاطبان بیرونی^{۱۰} استفاده می‌شود که اشباع معنی به‌دست آمده را مناسب و معتبر سازد. در پژوهش حاضر نیز از راهبردهای اشاره شده استفاده شد. به گونه‌ای که پژوهشگران به مدت سه ماه درگیری طولانی‌مدت و مشاهده مستمر با شرکت‌کنندگان داشتند و نهایتاً توصیفی غنی از تجارب آنان استخراج شد. درنهایت نیز تمام مضامین تحلیل شد و تحلیل‌ها در اختیار دو متخصص دارای مدرک دکتری قرار داده شد تا از سوگیری‌های ذهنی پژوهشگران مطالعه حاضر جلوگیری شود و مجدد نظرات شرکت‌کنندگان پیرامون مضامین به‌دست آمده بررسی شد. از سوی دیگر نگارش مقالات به روش کیفی متضمن

1. purposive sampling
2. Burns, N. & Grove, S. K.
3. Morse, J. M.
4. prolonged engagement
5. persistent observation
6. thick and rich description
7. negative case analysis
8. peer review or debriefing
9. clarifying researcher bias
10. member checking; external audits

نقل قول‌های مستقیم شرکت‌کنندگان است که این صدای فعال^۱ منجر به اطمینان بیشتر می‌شود. در پژوهش حاضر سعی کردیم این ویژگی را در نگارش مورد توجه قرار دهیم.

در این پژوهش به منظور گردآوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساختاریافته^۲ محقق ساخته استفاده شد و محور اصلی سؤال‌های مصاحبه در راستای کشف نحوه ارتباطات خانواده‌های دارای فرزند در آستانه کنکور بود. این نوع مصاحبه که به مصاحبه پدیدارشناسی نیز مشهور است نوع خاصی از مصاحبه جامع است که بر پایه روش نظری پدیدارشناسی قرار دارد و در آن منبع اصلی اطلاعات مصاحبه عمیق و ژرفی است که به صورت مشارکتی بین پژوهشگر و مصاحبه‌شونده انجام می‌گیرد (هالووی و گالوین^۳، ۲۰۱۷). سؤالات اصلی مصاحبه بر اساس نظر دو متخصص با تجربه و آگاه به موضوع در این زمینه و بر اساس اصول پروتکل نویسی مصاحبه (بنی اسد و صالحی، ۱۳۹۸) توسط محققین ساخته شد تا دارای روایی محتوایی کافی باشد و پس از تأیید متخصصین در خصوص روایی آن، مورد استفاده قرار گرفت. قبل از انجام مصاحبه، به شرکت‌کنندگان در مورد رعایت اصول اخلاقی پژوهش توضیحات لازم داده شد و پس از کسب رضایتشان، به آن‌ها پیرامون حق انصراف از مصاحبه و محرمانه بودن مشخصات در کل فرایند پژوهش اطمینان داده شد. همچنین در مورد ضبط مصاحبه از شرکت‌کنندگان اجازه گرفته شد. لازم به ذکر است که برای محفوظ ماندن مشخصات آزمودنی‌ها، در گزارش نقل قول‌ها از عبارات (شرکت‌کننده شماره ۱، ۲ و ...) استفاده گردید و مصاحبه‌ها بین ۴۵-۶۰ دقیقه متناسب با روایات، میزان تحمل و علاقه مشارکت‌کنندگان به طول انجامید.

به منظور تحلیل داده‌های پدیدارشناسی از روش راهبرد هفت مرحله‌ای دیکلمن^۴ و همکاران (۱۹۸۹) استفاده شد. بدین ترتیب در گام اول و به منظور دستیابی به درک کلی از پدیده مورد مطالعه (سبک‌های ارتباطی خانواده‌های دارای فرزند در آستانه کنکور)، چندین مرتبه متن تمامی مصاحبه‌ها توسط محققین خوانده شد. در گام دوم، به منظور آشکارسازی معانی نهفته در بیانات ارائه‌شده مشارکت‌کنندگان، هر یک از مصاحبه‌ها با استفاده از روش تفسیر متون (نوشتن خلاصه تفسیر و کدگذار مضمون‌های ظاهر شده)، مورد بررسی قرار گرفت. در گام سوم، به منظور دستیابی به درکی مشترک از توصیفات ارائه‌شده توسط مشارکت‌کنندگان، متون کدگذار شده توسط اعضا گروه تحقیق، مورد بحث قرار گرفت. در گام چهارم، به منظور تشخیص تناقضات احتمالی موجود در تفاسیر ارائه‌شده از طرف تیم تحقیق، تلاش شد تا با مراجعه مجدد به متن اصلی مصاحبه‌ها و یا در صورت ضرورت و برای توضیح و تبیین بیشتر موضوع، با مشارکت‌کنندگان مربوطه تماس حاصل گردید و از این طریق

1. active voice

2. semi-structured interview

3. Holloway, I. Galvin, K.

4. Diekelmann, N.

برخی موارد تناقض و ناسازگار بین برداشت و تفسیر گروه محققان با متن اصلی و یا بیانات مشارکت‌کنندگان شناسایی و برطرف گردید. در گام پنجم، به منظور شناسایی و توصیف معانی مشترک از مضامین، به مقایسه و مقابله متن مصاحبه‌ها با یکدیگر پرداخته شد. حاصل این مرحله شناسایی ۶۳ مفهوم اولیه بود که ۱۱ مضمون فرعی طبقه‌بندی شد. در گام ششم به منظور مشخص کردن الگوریتم اولویت‌هایی که مضامین مختلف شناسایی شده را به یکدیگر پیوند می‌زنند، توسط اعضا تیم پژوهشی مورد بررسی مجدد قرار گرفت و یافته‌های مطالعه در قالب ۴ مضمون اصلی استخراج شده که طرح نهایی یافته‌ها است، ارائه گردید. در گام هفتم، به منظور تهیه گزارش نهایی، ضمن کسب نظرات نهایی اعضا تیم پژوهش، از نظرات مشورتی دیگر افراد آشنا به محتوا و شیوه مطالعه، نظرخواهی گردید.

جهت بررسی اعتبار و صحت داده‌های پژوهش، از چهار معیار قضاوت شامل اعتبار^۱، انتقال‌پذیری^۲، اطمینان‌پذیری^۳ و تأیید‌پذیری^۴ که توسط گوبا و لینکن^۵ (۱۹۹۴) پیشنهاد شده است استفاده شد. اعتبار‌پذیری، شامل فعالیت‌هایی است که احتمال به دست آوردن یافته‌های معتبر را افزایش می‌دهد (نوروزی‌دینی و همکاران، ۱۴۰۲). در این پژوهش، با حضور مستمر در محیط تحقیق و تعامل طولانی مدت با مشارکت‌کنندگان، فرآیند تبادل نظر با هم‌تایان و بررسی صحت داده‌ها توسط اعضا انجام شد. کدهای مطرح شده، تحلیل‌ها و مضامین استخراج شده طی مراحل مختلف پژوهش، به تأیید گروه پژوهشی رسید. انتقال‌پذیری، به کاربردپذیری یافته‌های پژوهش اطلاق می‌شود. در این پژوهش تلاش شد تا تمامی مراحل، از نمونه‌گیری تا تحلیل داده‌ها، بیان شود تا ابهامی در زمینه انتقال‌پذیری وجود نداشته باشد. قابلیت اطمینان جایگزین مفهوم پایایی در پژوهش کمی، به شمار می‌رود. یکی از راه‌های تأمین اطمینان، تهیه یک مسیرنمای حسابرسی^۶ است (بابایی، ۱۴۰۲). در این پژوهش، تلاش شد با ارائه توضیحات دقیق درباره فرآیند گردآوری داده‌ها، تصمیم‌گیری‌ها، تفسیر و تحلیل‌های انجام شده، امکان بررسی و ارزیابی مسیر تحقیق فراهم شود. تأیید‌پذیری در رویکرد کیفی معادل مفهوم عینیت در پژوهش‌های کمی محسوب می‌شود. در این مطالعه نیز با بهره‌گیری از یادداشت‌های میدانی، کوشش شد تا در مراحل تحلیل و تفسیر داده‌ها، تأثیر اندیشه‌ها، باورها و انتظارات ذهنی پژوهشگر به حداقل ممکن کاهش یابد.

-
1. credibility
 2. transferability
 3. dependability
 4. confirmability
 5. Guba, E. G. & Lincoln, Y. S.
 6. auditing trail

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت‌شناختی افراد شرکت‌کننده در پژوهش حاضر مطابق جدول ۱ می‌باشد.

جدول ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش

کد	جنسیت	رشته تحصیلی	تعداد اعضای خانواده	ترتیب تولد	تحصیلات مادر	تحصیلات پدر	شغل پدر	شغل مادر
۱	دختر	انسانی	۴ نفر	فرزند اول	دیپلم	دیپلم	رفتگر	خانه‌دار
۲	دختر	تجربی	۴ نفر	فرزند اول	لیسانس	لیسانس	کارمند	خانه‌دار
۳	دختر	انسانی	۴ نفر	فرزند اول	دیپلم	فوق‌دیپلم	آزاد	خانه‌دار
۴	دختر	تجربی	۵ نفر	فرزند دوم	سیکل	سیکل	آزاد	خانه‌دار
۵	پسر	تجربی	۴ نفر	فرزند اول	دیپلم	لیسانس	کارمند	خانه‌دار
۶	دختر	انسانی	۴ نفر	فرزند دوم	دیپلم	دیپلم	کارمند	خانه‌دار
۷	دختر	انسانی	۴ نفر	فرزند دوم	دیپلم	دیپلم	آزاد	خانه‌دار
۸	دختر	انسانی	۴ نفر	فرزند اول	ابتدایی	ابتدایی	آزاد	خانه‌دار
۹	پسر	انسانی	۵ نفر	فرزند دوم	سیکل	سیکل	آزاد	خانه‌دار
۱۰	دختر	تجربی	۳ نفر	تک‌فرزند	سیکل	سیکل	کارگر	کارگر
۱۱	دختر	انسانی	۷ نفر	فرزند چهارم	سیکل	سیکل	آزاد	خانه‌دار
۱۲	دختر	انسانی	۵ نفر	فرزند دوم	دیپلم	دیپلم	آزاد	آزاد
۱۳	دختر	انسانی	۵ نفر	فرزند اول	دیپلم	لیسانس	کارمند	خانه‌دار
۱۴	دختر	انسانی	۵ نفر	فرزند سوم	ابتدایی	دیپلم	کارمند	خانه‌دار
۱۵	دختر	تجربی	۳ نفر	تک‌فرزند	سیکل	ابتدایی	آزاد	خانه‌دار
۱۶	پسر	ریاضی	۳ نفر	تک‌فرزند	دکتری	دکتری	آزاد	آزاد
۱۷	پسر	ریاضی	۵ نفر	فرزند اول	لیسانس	لیسانس	آزاد	آزاد

همان‌طور که در جدول یک مشاهده می‌شود، ده نفر (۵۸/۸۲ درصد) از شرکت‌کنندگان در رشته انسانی بودند؛ میانگین تعداد اعضای خانواده شرکت‌کنندگان ۴ نفر، بیشترین فراوانی برای فرزندان اول (۴۱/۱۷ درصد)؛ میانگین سطح تحصیلات مادران ۷ نفر (۴۱/۱۷ درصد) دیپلم؛ میانگین سطح تحصیلات پدران نیز دیپلم با تعداد ۵ نفر بود. در نهایت ۱۰ نفر از پدران شغل آزاد و ۱۳ نفر از مادران خانه‌دار بود. در ادامه به تحلیل مصاحبه‌های انجام شده می‌پردازیم.

جدول ۲. مضامین اصلی، فرعی و مفاهیم اولیه حاصل از تحلیل مصاحبه با شرکت‌کنندگان

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم اولیه
فضای ارتباطی	خانواده‌های تعادل‌گرا	آرام بودن خانه
		توجه به علاقه من
		برنامه‌ریزی باهم نه تحمیلی
	خانواده‌های کنکورمحور	اهمیت زیاد به کنکور
		توقع رتبه یک و دانشگاه خوب
		تشویق به اندازه درس خواندن
		هرروز پرسیدن از درس
	خانواده‌های بی تفاوت	دعوت به بیرون رفتن بدون درک کنکور
		عدم اهمیت به درس
		سبک ارتباطی متفاوت پدر و مادر
سبک‌های حمایتی خانواده	عاطفی	درک استرس و گفتن نگران نباش
		همراه بودن موقع ناامیدی
		استفاده از کلمات محبت‌آمیز
		محبت غیر کلامی
		پناه بودن برای گریه
	ابزاری-تکنولوژی	تهیه وسایل موردنیاز
		تهیه کتب موردنیاز
		اختصاص اتاق جدا و آرام برای درس
		تهیه آزمون‌های آنلاین
		گرفتن مشاور و پکیج برنامه‌ریزی
		توجه به تغذیه و خواب
		نظارت بر نحوه درس خواندن
		پیگیری میزان درس خواندن
	اطلاعاتی	بیان شرایط کنکور که سخت هست اما شدنی
		بیان نقاط قوت و ضعف فرزند
		بررسی آینده شغلی هر رشته
		بیان ویژگی‌های هر رشته
	سیستمی	توجه همه اعضا به میزان تلاش و موفقیت من
		درک توان فردی و عدم مقایسه

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم اولیه
تعارضات ارتباطی	تعارضات بین فردی	درک تفاوت‌های فردی
		توجه به شرایط جامعه
		بحث روی موضوعات مختلف
		نصب‌ت کردن
		انتظارات ایده‌آل‌گرا
		مقایسه فرزندان باهم
		مقایسه فرزند با سایر افراد آشنا
		تحمیل آرزوهای خود به فرزندان
		کشمکش فرزند با والدین
		دعای والدین باهم
تعارضات درون فردی	تعارضات درون فردی	سرردگمی در وظایف
		احساس عذاب وجدان
		احساس خشم نسبت به پدر
		حساسیت و زودرنجی
راهبردهای مقابله‌ای	راهبردهای فردمحور	دیدگاه مثبت به نتیجه تلاش‌ها
		تمرکز بر روی خود و درس
		استفاده کم از اینستاگرام
		صحبت با مشاور
		باور به توانایی‌های خود
		کاهش تماس با همسالان
		استفاده درست از تلفن همراه در مواقع ضروری
	راهبردهای خانواده‌محور	تشویق خانواده به توکل و دعا
		تشویق موقع درس خواندن
		گفت‌وگو منطقی نه داد و فریاد
		بیان کلمات انرژی‌بخش که تو میتونی
		شوخی و خنده در خانواده
		اختصاص زمان باهم بودن برای فیلم و تفریح
		تفریحات کوتاه مدت روزانه مانند شام باهم
		امیدواری به آینده
		دوری از تنش و دعوا

مضامین اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم اولیه
		ایجاد تاب‌آوری و عدم ناامیدی
		استفاده از ضرب‌المثل‌های امیددهنده
		اعتماد به توانایی فرزندان
		توجه به میزان تلاش نه نتیجه

همانطور که در جدول شماره دو مشخص است، تحلیل مصاحبه‌ها منجر به تولید ۶۳ مفهوم اولیه، ۱۱ مضمون فرعی و ۴ مضمون اصلی شد. مضمون اصلی اول فضای ارتباطی شامل خانواده‌های تعادل‌گرا، کنکورمحور و بی‌تفاوت بود. مضمون اصلی دوم سبک‌های حمایتی شامل عاطفی، ابزاری-تکنولوژی، اطلاعاتی و سیستمی، مضمون اصلی سوم تعارضات ارتباطی شامل تعارضات بین فردی و درون فردی و مضمون اصلی چهارم راهبردهای مقابله‌ای شامل فردمحور و خانوادهمحور بود. در ادامه به توضیح هر مضمون به همراه نقل‌قول‌های مربوطه می‌پردازیم.

مضمون اصلی اول: فضای ارتباطی

تحلیل تجربه زیسته نوجوانان نشان می‌دهد که «فضای ارتباطی» صرفاً یک عنوان طبقه‌بندی نیست، بلکه بستری معناساز برای شکل‌گیری احساس خودارزشمندی، اضطراب یا رهاشدگی آنان است. خانواده‌های تعادل‌گرا از نگاه نوجوان به معنای «خانه امنی که در آن می‌توان بدون ترس از قضاوت نفس کشید» تفسیر می‌شوند؛ در مقابل، خانواده‌های کنکورمحور تجربه‌ای از «زندگی در زیر ذره‌بین» را بازنمایی می‌کنند که در آن نوجوان مدام خود را در معرض ارزشیابی و مقایسه حس می‌کند. خانواده‌های بی‌تفاوت نیز نه یک فضای خنثی، بلکه «تنهایی در جمع» را برای نوجوان تداعی می‌کنند؛ جایی که کسی فشار سنگین کنکور را درک نمی‌کند. در ادامه نقل‌قول‌های هر مضمون فرعی اشاره شده است.

الف) خانواده‌های تعادل‌گرا

«فضای ارتباطی خانواده این‌طور نبود که حالا ما خیلی با هم گپ بزنیم یا بخوایم صحبت کنیم ولی خب خوب بود تعامل داشتیم با همدیگه درباره آزمون‌ها می‌پرسیدیم در مورد روند تحصیل می‌پرسیدیم اینکه مشاورم راضی هست یا نه» (کد ۱)

«در این دوران پدر و مادر شرایط مطالعه را برای من فراهم کردند تا بتوانم در آرامش درس بخوانم و در زمان ناامیدی با حرف‌هایشان به من انگیزه می‌دادند» (کد ۳)

ب) خانواده‌های کنکور محور

«توی دوران کنکور هم صحبت کردن با خانواده‌ام خیلی کم شده دیگه اونقدری که باید با همدیگه صحبت نمی‌کنیم زیاد همدیگه رو نمی‌بینیم و حالا یک شامی ناهار» (کد ۱۲)

«بابام هم خیلی دوست داره من رشته خوب و دانشگاه خوب برم مثلاً سر کنکور زبان می‌گفت یهو بزنه رتبه یک کنکور بشی بهت افتخار کنیم، یعنی توی ذهنش این چیزا هست» (کد ۱۶)

ج) خانواده‌های بی تفاوت

«اون اوایل که حالا تازه کنکوری شده بودم تازه تو فضای آزمون قرار گرفته بودم و آزمون شرکت می‌کردم و خب احتیاج داشتم که تو طول دو هفته بشینم خونه و درس بخونم اونا هم یکم غر می‌زدند که بیا با ما بریم بیرون بیا می‌خوایم بریم فلان جا بیا مثلاً می‌خوایم بریم پارک چرا تو نمیای تو هم پاشو بریم بعد من می‌گفتم نیام یکم غر می‌زدن» (کد ۱)

«تقریباً هیچ نظارتی ندارن و بیشتر خودم رو به حال خودم رها کردن و سپردن به خودم» (کد ۱۰)

مضمون اصلی دوم: سبک‌های حمایتی خانواده

سبک‌های حمایتی نیز در تفسیر پدیدارشناختی، بیش از ارائه خدمات، بیانگر نوع دیده شدن نوجوان در خانواده هستند. حمایت عاطفی یعنی «کسی هست که ترس‌های مرا می‌فهمد»، حمایت ابزاری یعنی «موانع مادی از سر راهم برداشته می‌شود»، حمایت اطلاعاتی یعنی «راه را بلد هستم گم نمی‌شوم» و حمایت سیستمی یعنی «جایگاه من در کل خانواده دیده می‌شود و انتظارات با توانم هماهنگ است. در ادامه نقل قول‌های شرکت کنندگان ارائه شده است.

الف) عاطفی

«بله درباره استرس کنکورم با مادرم بیشتر صحبت می‌کنم و خب خیلی سعی می‌کنه بهم آرامش بده مثلاً می‌گه که خب وقتی دیگه خوندی چه استرسی داره موقعی که توانقدر تلاش کردی موقعی که یک ساله داری زحمت می‌کشی» (کد ۱)

«آنها می‌دانند که در رشته تجربی رقابت بسیار بالا است و قبول شدن در آن سخت است و دانش آموز دچار استرس درباره آینده می‌شود و تلاش می‌کنن که استرس نداشته باشم و درکم میکنن» (کد ۵)

ب) ابزاری

«نظارت تا حدودی باعث آرامش می‌شود و مفید است اما اگر از حدی بیشتر شود باعث استرس است» (کد

(۲)

«نسبت به سال‌های قبل امسال خیلی پیگیری و نظارت می‌کنند و این باعث می‌شود که تلاش بیشتری داشته باشم و وظیفه‌ام را به خوبی انجام بدم» (کد ۵)

ج) اطلاعاتی

«زمانی که به آنها می‌گویم استرس دارم سعی می‌کنند ویژگی‌های مثبت و یا نقطه قوت‌هایم را به من یادآوری کنند و مرا دلگرم کنند» (کد ۳)

«با پدر و مادر می‌شستیم و بررسی می‌کردیم که این رشته من چه آینده‌ای دارد و به درد من می‌خوره یا نه» (کد ۱۷)

د) سیستمی

«نه من چون رستم ادبیاته نه پدرم و نه مادرم هیچ کدوم انتظار خاصی از من نداشتن که حتماً من باید برم حقوق بخونم یا حتماً باید برم فرهنگیان چون که خودم دلم می‌خواد فرهنگیان برم اونا خودشون هم خیلی می‌گن که آره انشاالله قبول بشی مصاحبت درست می‌شه دعوت می‌کنن و اینا ولی خیلی بیشتر دعا می‌کنن برام اون چیزی که خودم دلم می‌خواد بشه ولی اینکه بگم انتظار خاصی داشتن کل سال بخوان هی بهم یادآوری کنن که تو حتماً باید فلان رشته قبول بشی اصلاً اینطور نبود» (کد ۱)

«با توجه به تلاشهایی که من انجام دادم و کارها و حمایت‌هایی که آنها برای من انجام دادن انتظارات آنها به حدی معقول است و خیلی بالا نیست آنها می‌دانند که من تلاشم را کرده‌ام و چیزی که مطابق با تلاشم باشه با لطف خدا نصیبم خواهد شد» (کد ۹)

مضمون اصلی سوم: تعارضات ارتباطی

تعارضات ارتباطی نیز در تجربه زیسته نوجوانان دو چهره دارد: تعارضات بین فردی یعنی «جنگ بر سر اینکه چه کسی تصمیم بگیرد» و تعارضات درون فردی یعنی «جنگ درون خودم بین آنچه می‌خواهم و آنچه از من خواسته می‌شود. در ادامه نقل قول مشارکت کنندگان در این زمینه ارائه شده است.

الف) تعارضات بین فردی

«بله بسیار من را نصیحت می‌کنن و می‌گن در مورد آینده و شغلی که می‌خوای بسیار فکر کن و تلاش کن» (کد ۴)

«پدر تاکید به پزشکی دارد و میگه حتماً باید همین رشته قبول بشی» (کد ۱۰)

ب) تعارضات درون فردی

«هر دو مربوط به من از این لحاظ که بابام توقع داشت مامانم یسری وظایف انجام بده (وظایف مربوط به من) و فکر می‌کرد فقط خودش همه کارارو داره انجام میده و خیلی دعوا داشتن و هنوزم دارن یکم، مثلاً یکی دوبار بابا این دیالوگ گفت که من هم برات بابا بودم هم مامان، سرآشپزی و آماده کردن خوراکی و اینا واسه مدرسه خیلی بابام حساس بود که انگار مامانم هیچکاری نمی‌کرد، مسائل غیر مربوط به من هم در مورد مسائل مالی و خانواده هاشون و کاری...» (کد ۱۶)

«من به کم زودرنج‌تر شدم و شاید به وقتایی نمیدارم که گفتگو سالم پیش بره یعنی اونجوری که قبلاً منطقی بودم و منطقی به حرفاشون گوش می‌کردم و جواب‌هایی می‌دادم که از روی احساس فقط نبود اونطوری نیستم یعنی خیلی بیشتر احساسی میشم و زودرنج‌ترم و شاید مثلاً نتونم گفتگویی که خودم فکر می‌کنم گفتگوی درستی هست رو پیش ببرم» (کد ۱۷)

مضمون اصلی چهارم: راهبردهای مقابله‌ای

درنهایت، «راهبردهای مقابله‌ای» نشان می‌دهد که نوجوانان به‌طور خودجوش میان تلاش فردی برای بقا (راهبردهای فردمحور) و التماس برای حمایت (راهبردهای خانواده‌محور) در نوسان هستند. یافته‌ها حاکی از آن است که راهبردهای خانواده‌محور زمانی کارآمدند که نوجوان آن‌ها را نه به‌عنوان کنترل، بلکه به‌عنوان همراهی در نبرد تجربه کند. در ادامه نقل قول مشارکت‌کنندگان در این زمینه ارائه شده است.

الف) راهبردهای فردمحور

«نسبت به سال‌های قبل بیشتر شده و کمتر به فضای مجازی می‌پردازم و به‌جای آن با خانواده‌ام صحبت می‌کنم» (کد ۵)

«در سال دوازدهم تصمیم گرفتم با مشاور صحبت کنم تا آرامشم بیشتر حفظ شود» (کد ۶)

ب) راهبردهای خانواده‌محور

«پدر و مادر تلاش می‌کنند که حال من رو خوب کنند. با من صحبت می‌کنند» (کد ۲)

«در این دوران که به کنکور نزدیک تر شده‌ایم خانواده بیشتر با من صحبت می‌کنند و سعی می‌کنند زمان بیشتری را برای من صرف کنند» (کد ۳)

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر واکاوی نحوه ارتباطات در خانواده‌های دارای فرزند در آستانه کنکور از دیدگاه فرزندان

بود. اولین مضمون اصلی فضای ارتباطی بود که شامل سه الگوی متمایز است. خانواده‌های تعادل‌گرا که با حفظ آرامش و توجه به نیازهای واقعی فرزند، فضایی حمایتی ایجاد می‌کنند؛ خانواده‌های کنکورمحور که با معیارهای سخت‌گیرانه و کنترل افراطی، استرس مضاعفی به فرزندان تحمیل می‌نمایند؛ و خانواده‌های بی‌تفاوت که با عدم درک شرایط حساس کنکور، فرزندان را با احساس تنهایی مواجه می‌سازند. همان‌طور که نتایج پژوهش اخوی‌سمریان و هزاریان (۲۰۲۲) نشان می‌دهد فضای ارتباطی خانوادگی ازجمله مؤلفه‌های مهم و تأثیرگذار در مورد کنکور است. از این‌رو سبک‌های ارتباطی که از طریق مصاحبه با مشارکت‌کنندگان مشخص شده است، بخش جدایی‌ناپذیری از شرایط نوجوانانی است که در این مرحله قرار دارند. از طرفی می‌توان این‌گونه تبیین کرد که الگوهای مشخص شده هم‌راستا با سبک‌های ارتباطی ستیر می‌باشد. به اعتقاد ستیر تفاوت‌های روشنی بین ارتباطات کارآمد و ناکارآمد در فضای خانوادگی وجود دارد. ارتباطات ناکارآمد که به آن ارتباط ناهمخوان هم گفته می‌شود به شکلی است که به‌طور کامل افکار و احساسات فرستنده را منتقل نمی‌کند یا شامل پیام‌های متناقض است (ستیر، ۱۹۸۳). سبک‌های ارتباطی ناهمخوان شامل تسکین، سرزنش، بسیار منطقی و نامربوط بودن می‌باشند که تمام آن‌ها در تقابل با همخوانی قرار دارند و هر یک از سبک‌های ناهمخوان یک روش نادرست در ارتباط است (رشید و همکاران، ۲۰۱۰). یافته‌ها نشان داد که فضای ارتباطی تعادل‌گرا با مؤلفه‌هایی نظیر آرامش خونه بدون جیغ و داد و برنامه ریختن باهم نه تحمیل تجربه نوجوان را به سمت امیدواری و کاهش تعارض سوق می‌دهد. از منظر پدیدارشناختی، این فضا به نوجوان اجازه می‌دهد هم‌زمان هم حمایت خانواده را حس کند و هم خودمختاری خود را حفظ نماید. کاربرد عملی این یافته آن است که والدین باید به‌جای کنترل افراطی (مشخصه خانواده‌های کنکورمحور) یا بی‌اعتنایی کامل (مشخصه خانواده‌های بی‌تفاوت)، الگوی همراهی بدون تحمیل را در پیش گیرند. مشاوران تحصیلی می‌توانند با آموزش مهارت‌هایی نظیر گفتگوی برنامه‌ریزی مشترک و پرسش از نیاز واقعی نوجوان به‌جای پرسش از ساعت مطالعه به خانواده‌ها در حرکت به سمت الگوی تعادل‌گرا یاری رسانند. این رویکرد، علاوه بر کاهش تعارضات بین‌فردی، از بروز تعارضات درون‌فردی (مانند عذاب وجدان و سردرگمی) نیز پیشگیری می‌کند. از طرفی در سبک بسیار منطقی افرادی مشاهده می‌شوند که سرسختانه انتظار دارند دیگران به‌صورت مؤثر و مبتنی بر اصول و قواعد از پیش تعیین شده‌ای بدون در نظر گرفتن انعطاف‌پذیری، رفتار کنند (نیل و سیلوربرگ^۱، ۲۰۱۲). درنهایت خانواده‌های بی‌تفاوت آخرین الگوی شناسایی شده است که درک روشنی از شرایط فرزند ندارند، به درس او اهمیتی نمی‌دهند و سبک ارتباطی پدر و مادر در اینجا هم‌جهت نیست. با توجه به این مؤلفه‌ها به نظر می‌رسد این سبک از طریق سبک ارتباطی نامربوط بودن قابل تبیین باشد،

1. Neil, S. & Silverberg, R.

چراکه افراد در این سبک سعی می‌کنند از طریق حواس پرتی‌ها به‌جای اقدام مؤثر، طیف گسترده‌ای از احساسات را به کار گیرند تا بتوانند اجتناب کنند یا به نحوی دیگران را دستکاری کند (نیل و سیلوربرگ، ۲۰۱۲).

دومین مضمون سبک‌های حمایتی است. مبحث حمایت از جانب خانواده به ویژه برای نوجوانان با توجه به شرایط ویژه‌ای که دارند مورد توجه پژوهش‌ها قرار گرفته است (یو^۱، ۲۰۱۹؛ زابلوسکی^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). باین وجود پژوهشی که اختصاصاً به سبک‌های حمایتی خانواده در مورد نوجوانان کنکوری پرداخته باشد، در پیشینه پژوهشی یافت نشد، از این رو می‌توان این گونه تبیین کرد که پیدا کردن مضامینی که مربوط سبک‌های حمایتی خانواده است از جمله دستاوردهای پژوهش حاضر می‌باشد. این سبک‌های حمایتی شامل سبک عاطفی، ابزاری-تکنولوژی، اطاعتی و سیستمی است. از منظر پدیدارشناختی پژوهش حاضر، این سبک‌ها صرفاً فهرستی از خدمات والدین نیستند، بلکه هر یک بیانگر نوع دیده شدن نوجوان در خانواده هستند. حمایت عاطفی (همراه بودن موقع ناامیدی، تکیه گاه بودن) به نوجوان این معنا را منتقل می‌کند که ارزش من فراتر از رتبه کنکور است. در مقابل، فقدان حمایت عاطفی (که در خانواده‌های کنکورمحور و بی تفاوت دیده می‌شود) به نوجوان می‌فهماند که تنها به اندازه موفقیت‌های تحصیلی‌ات دوست داشته می‌شوی. لذا مشاوران و روانشناسان باید به والدین آموزش دهند که حمایت عاطفی (همدلی، گوش دادن فعال، ابراز محبت بدون شرط) اولویت اول است و حمایت ابزاری (تهیه کتاب، آزمون، برنامه‌ریزی) بدون حمایت عاطفی نه تنها مؤثر نیست، بلکه می‌تواند فشار را افزایش دهد. همچنین حمایت اطلاعاتی (مشاوره درباره رشته‌ها و آینده شغلی) و حمایت سیستمی (توجه همه اعضای خانواده به توان فردی و تفاوت‌های خواهر و برادر) مکمل‌های ضروری هستند. پس والدین باید به‌جای خرید ده‌ها کتاب کمک‌آموزشی، ابتدا پنج دقیقه بنشینید و بدون قضاوت به احساسات فرزندتان گوش دهید. مدارس نیز می‌توانند کارگاه‌های حمایت چندبعدی در خانواده را برای والدین دانش‌آموزان کنکوری برگزار کنند.

سومین مضمون پژوهش به تعارضات ارتباطی می‌پردازد که خود به دو دسته درون فردی و بین فردی تقسیم می‌شود. بر اساس مطالعات پیشین کنکور می‌تواند تأثیرات آسیب‌زایی بر روابط نوجوانان با اعضای خانواده داشته باشد (احمدی صفا و شیخ‌الملوکی ب، ۲۰۲۳). از این رو بدیهی است که در فضای ارتباطی خانواده دارای نوجوان کنکوری تعارضاتی گزارش شود. از طرفی بنابه پژوهش‌ها^۳ (۲۰۲۳) تعارضات اصلی خانواده با نوجوانان در زمینه‌هایی از قبیل آموزش، روابط اجتماعی با دوستان، امور مالی و استفاده از اینترنت-فناوری قابل بررسی است.

1. Yoo, C.
2. Zablotsky, B.
3. Hanh, N. T. H.

بر این اساس پیشینه پژوهشی حاکی از اثرات کنکور بر تعارضات خانوادگی و از طرفی تعارضات خانوادگی با نوجوان در مورد مسائل آموزشی است. با این وجود پژوهشی که صراحتاً به تعارضات ارتباطی در خانواده دارای فرزند کنکوری پرداخته باشد یافت نشد، در نتیجه این مضمون نیز از جمله دستاوردهای بدیع پژوهش حاضر می‌باشد. با این وجود نتایج پژوهش پیرا مسمان^۱ و همکاران (۲۰۲۳) تعارضاتی از قبیل تعارضات بین والدینی که شامل تعارضات نقش والدینی و تعارضات نقش زناشویی می‌شود را بر اساس ادراک نوجوانان در مورد تعارضات خانوادگی، نشان می‌دهد. این نتایج با انواع تعارضات ارتباطی که شرکت‌کنندگان گزارش کرده‌اند، شباهت دارد. از دیدگاه پدیدارشناختی پژوهش حاضر، تعارضات بین فردی صحنه نمایشی از «جنگ قدرت بر سر هویت» هستند: نوجوان می‌خواهد بگوید «من خودم تصمیم می‌گیرم» و والدین می‌خواهند بگویند «ما بهتر می‌دانیم»؛ اما تعارضات درون فردی بسیار آسیب‌زننده‌ترند زیرا نوجوان با خودش درگیر می‌شود: «من باید به خواست والدین عمل کنم یا به صدای درونم؟ اگر موفق نشوم چه؟ آیا من به اندازه کافی خوب هستم؟» این تعارضات درون فردی در خانواده‌های کنکورمحور به اوج خود می‌رسد و در خانواده‌های بی تفاوت به صورت احساس رهاشدگی و بی معنایی بروز می‌کند. برای کاهش تعارضات بین فردی، والدین باید از رفتارهایی مانند مقایسه، تحمیل آرزوهای تحقق نیافته خود («من نشدم تو بشی») و انتقاد مکرر از روش درس خواندن فرزند پرهیز کنند. به جای آن، گفتگوهای کوتاه و منظم بدون قضاوت (مثلاً «از این هفته چه کمکی از ما برمی‌آید؟») می‌تواند تنش را کاهش دهد. برای کاهش تعارضات درون فردی، مشاوران مدارس می‌توانند جلسات گروهی برای نوجوانان برگزار کنند تا یاد بگیرند چگونه صدای درونی منتقد را مدیریت کنند و ارزش خود را از موفقیت در کنکور جدا ببینند. همچنین توصیه می‌شود والدین به جای تأکید بر نتیجه («رتبه‌ات باید تک رقمی شود»)، بر تلاش و فرآیند تأکید کنند.

چهارمین و آخرین مضمون، راهبردهای مقابله‌ای است که خانواده‌ها و فرزندان برای مدیریت این چالش‌ها به کار می‌گیرند. از دیدگاه فولکمن^۲ (۲۰۱۳) مقابله به عنوان استراتژی‌های شناختی و رفتاری جهت مدیریت خواسته‌های درونی-بیرونی ناشی از عوامل استرس‌زا، تعریف می‌شود که شیوه‌های مقابله‌ای با استرس یا شرایط چالش برانگیز را می‌توان به شیوه‌های متفاوتی از قبیل مسئله‌محور، هیجان‌مدار، اجتناب و حمایت اجتماعی تقسیم کرد. بدیهی است که با توجه به چالش برانگیز بودن کنکور (احمدی صفا و شیخ‌الملوکی الف، ۲۰۲۳) راهبردهای مقابله‌ای بخش جدایی‌ناپذیر در این دوران باشد. از منظر پدیدارشناختی پژوهش حاضر، راهبردهای فردمحور

1. Pereira Mosmann, C.

2. Folkman, S.

بیانگر تلاش نوجوان برای بقای مستقل در میدان نبرد کنکور است، درحالی‌که راهبردهای خانواده‌محور نشان‌دهنده التقا برای امنیت و پناه در کنار دیگران است. نکته مهم آنکه نوجوانان موفق (آن‌هایی که از خانواده تعادل‌گرا برخوردار بودند) به‌طور خودجوش از ترکیب متوازن هر دو دسته راهبرد استفاده می‌کردند، درحالی‌که نوجوانان خانواده‌های کنکورمحور بیش‌ازحد به راهبردهای فردمحور (و گاهی اجتنابی) روی می‌آوردند و نوجوانان خانواده‌های بی‌تفاوت فاقد راهبردهای خانواده‌محور مؤثر بودند. لذا والدین و مشاوران نباید انتظار داشته باشند نوجوان صرفاً با راهبردهای فردمحور (مثل مشاوره رفتن یا مدیریت زمان) از پس استرس برآید. آن‌ها نیاز دارند که راهبردهای خانواده‌محور نیز در دسترس باشد.

بنابراین با توجه به مصاحبه‌های انجام‌شده می‌توان گفت ارتباطات در خانواده‌های دارای فرزند در آستانه کنکور دارای ابعاد مهم و اثرگذاری می‌باشد. با توجه به مضمون‌های به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر، کاربردهای عملی متعددی را برای بهبود کیفیت زندگی خانوادگی در دوره آمادگی کنکور می‌توان در نظر داشت. بر این اساس، آموزش والدین برای حرکت به سمت فضای ارتباطی تعادل‌گرا و تقویت سبک‌های حمایتی چندبعدی (به‌ویژه ترکیب حمایت عاطفی با حمایت اطلاعاتی و سیستمی) می‌تواند استرس و تعارضات درون‌خانوادگی را کاهش داده و عملکرد تحصیلی و سلامت روان‌شناختی نوجوانان را ارتقا بخشد. در سطح سیاست‌گذاری آموزشی، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های حمایتی و اطلاع‌رسانی گسترده برای خانواده‌های دارای دانش‌آموز کنکوری طراحی شود تا با آگاهی‌بخشی و تجهیز والدین به سبک‌های ارتباطی و حمایتی مؤثر، چالش‌های این دوره حساس به حداقل رسیده و سلامت روان‌شناختی تمامی اعضای خانواده حفظ گردد. از آنجایی که هیچ پژوهشی خالی از محدودیت نیست، پژوهش حاضر نیز از این قاعده مستثنی نیست و ازجمله محدودیت پژوهش حاضر می‌توان به نپرداختن به این موضوع در گروه‌های مجزا (خانواده‌های دارای سطوح مالی و تحصیلی متفاوت، دانش‌آموزان کنکوری در رشته‌های تحصیلی متفاوت)، عدم ارائه اطلاعات واقعی از دانش‌آموزان و محدودیت جامعه آماری پژوهش اشاره کرد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، تمام دانش‌آموزان مقاطع دیگر و همچنین مناطق شهری و روستایی و تمامی مدارس اعم از دولتی و غیردولتی مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد. از محدودیت‌های دیگر پژوهش، عدم توازن جنسیتی نمونه (اکثریت دختران) و دشواری جذب پسران کنکوری برای مصاحبه عمیق بود؛ بنابراین تعمیم‌یافته‌ها به پسران نیازمند احتیاط است. همچنین پیشنهاد می‌شود پژوهشی برای اعتباربخشی مضمون‌های به‌دست‌آمده انجام گیرد و بر اساس مضمون‌های به‌دست‌آمده بسته‌های آموزشی برای دانش‌آموزان، خانواده‌ها و مدارس طراحی شود. از طرفی شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر شامل نوجوانان در آستانه کنکور بودند که مضامین استخراج‌شده به‌صورت کلی گزارش شده است. از این‌رو پیشنهاد می‌شود

به صورت تفکیک شده به بررسی این موضوع از نقطه نظرات، خانواده، دانش آموز، درمانگر و کادر مدرسه پرداخته شود.

تعارض منافع

این پژوهش فاقد حمایت مالی و تعارض منافع می باشد.

ORCID

Fahimeh Bamonar

Mahya Sanieemanesh

Alieh Gravand

Naser Yoosefi

<https://orcid.org/0000-0002-9230-2297>

<https://orcid.org/0000-0002-7275-0879>

منابع

- بابایی، مظهر (۱۴۰۲). رویکردی پدیدارشناسانه به تجربه زیسته نومعلم‌ان. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۷(۶۱)، ۷۰-۶۹. <https://doi.org/10.22034/jiera.2023.402203.2994>
- بازرگان، عباس (۱۳۹۹). مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته: رویکردهای متداول در علوم رفتاری. تهران: نشر دیدار.
- باهنر، فهیمه؛ صنیعی‌منش، محیا (۱۴۰۴). واکاوی چالش‌های مسیر شغلی افراد در جستجوی شغل دارای معلولیت بینایی: یک مطالعه کیفی. مشاوره شغلی و سازمانی، ۱۷(۱)، ۶۹-۹۲. doi: 10.48308/jcoc.2025.238724.1461
- بنی‌اسد، عباس؛ صالحی، کیوان (۱۳۹۸). مقدمه‌ای بر اصول و فرایند ساخت و رواسازی پروتکل مصاحبه، مجله نامه آموزش عالی، ۱۲(۴۶)، ۱۷۷-۲۰۳. https://journal.sanjesh.org/article_36128.html?lang=fa
- سرائی، رضا؛ یوسفی، فاطمه (۱۴۰۲). مدل علی پیش‌بینی اهمالکاری تحصیلی بر اساس ریشه‌های والدینی و مؤلفه‌های خودناهمخوانی با نقش واسطه‌ای احساس تعلق به مدرسه. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۴(۵۵)، ۱۲۴-۹۱. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2023.69624.2998>
- سعیدی، میلاد (۱۳۹۹). بررسی مؤلفه‌های احساس امنیت روانی خانواده‌های ایرانی و آسیب‌شناسی آن در خرده نظام‌های خانواده و فرآیند رشدی فرزندان. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۱(۴۱)، ۲۱۱-۲۴۳. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2020.47589.2228>
- معمدی، عبدالله (۱۳۸۵). تأثیر کنکور بر سلامت عمومی، عزت نفس و نشانه‌های اختلالات روانی راه نیافتگان به دانشگاه. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۴۰، ۵۶-۷۳. https://journal.irphe.ac.ir/article_702533.html?lang=fa
- نوروزی داینی، مریم؛ صالحی، کیوان؛ دهقانی، مرضیه (۱۴۰۲). ملاک‌ها و نشانگرهای سنجش تکالیف اصیل در دوره ابتدایی: مطالعه‌ای کیفی. مطالعات برنامه‌درسی، ۱۸(۶۹)، ۱۵۷-۱۹۴. https://www.jcsicsa.ir/article_161727.html
- نعمتی، کیوان؛ گل محمدیان، محسن؛ رشیدی، علیرضا (۱۴۰۳). اثربخشی برنامه فرزند پروری مثبت بر شایستگی والدینی و کیفیت روابط والد فرزند در مادران دانش آموزان متوسطه اول استان ایلام. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۵(۶۰)، ۱۴۵-۱۲۱. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2025.73103.3096>
- وجدانی همت، مهدی؛ غلامی، حمیده (۱۴۰۴). مطالعه پدیدارشناسانه افت تحصیلی مبتنی بر تجارب زیسته دانشجویان مقطع کارشناسی. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۶(۶۴)، ۱-۱۶.

<https://doi.org/10.22054/qccpc.2025.80590.3335> .۴۰

References

- Allen, E. E. Anaya, I. M., Dearing, T. A., D’Aniello, C., Roberts, F. E., & Smith, M. (2023). Satir family therapy and adolescent mental health implications of COVID-19. *The American Journal of Family Therapy*, 51(5), 659-672. <https://doi.org/10.1080/01926187.2022.2031342>
- Ahmadi Safa, M., & Sheykhholmoluki, H. (2023)B. The impacts of a nationwide high-stakes test from high school teachers and principals’ perspectives: a qualitative study. *International Journal of Language Testing*, 13(1), 104–132. <https://doi.org/10.22034/ijlt.2022.352176.1179>
- Ahmadi Safa, M., & Sheykhholmoluki, H. (2023)A. An impact study of the Iranian National University Entrance Exam from students and parents’ perspectives. *Language Testing in Asia*, 13(1), 40. <https://doi.org/10.1186/s40468-023-00254-0>
- Akhavi Samarein, Z., & Hezarian, M. (2022). Identifying family factors affecting the academic failure of adolescent female students (Qualitative Study). *Preventive Counseling*, 3(2), 1-15. DOI:10.22098/JPC.2022.1776
- Aminah, R. S., Lubis, D. P., Hastuti, D., & Muljono, P. (2023). Family communication and school environment as a cause of bullying behavior in adolescents. *Journal of Family Sciences*, 8(2), 236-248. <https://doi.org/10.29244/jfs.v8i2.50421>
- Babae, M. (2023). A Phenomenological Approach to the Lived Experience of New Teachers. *Journal of Research in Educational Systems*, 17(61), 70-86. doi: 10.22034/jiera.2023.402203.2994 [In Persian]
- Bahonar, F. & Sanieemanesh, M. (2025). Analyzing Career Path Challenges of people with Visual impairments in Job Search: A Qualitative Study. *Career and Organizational Counseling*, 17(1), 69-92. doi: 10.48308/jcoc.2025.238724.1461 [In Persian]
- Baniasadi, A. & Salehi, K. (2019). Introduction on the Principles and Process of Construction and Validation of the Interview Protocol. *Higher Education Letter*, 12(46), 177-203. [In Persian]
- Bazargan, A. (2023). *An introduction to qualitative and mixed research methods: common approaches in behavioral sciences*. Fifth edition, Tehran: Didar publishing. [In Persian]
- Bassett, V., & Hebron, C. (2024). The lived experience of physical exertion for persons with advanced multiple sclerosis: making connections with the world. *Disability and Rehabilitation*, 46(16), 3609-3619. <https://doi.org/10.1080/09638288.2023.2252329>
- Burns, N., & Grove, S. K. (2018). *Understanding Nursing Research-eBook: Building an Evidence-Based Practice*. Elsevier Health Sciences.
- Buzzanell, P. M. (2010). Resilience: Talking, resisting, and imagining new normalcies into being. *Journal of Communication*, 60, 1–14. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2009.01469.x>
- Buehler, E. M., Crowley, J. L., Peterson, A. M., & Jackl, J. A. (2024). Family communication patterns, mediated communication, and well-being: A communication interdependence perspective on parent–adult child relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 41(5), 1113-1135. <https://doi.org/10.1177/02654075221145628>
- Caughlin, J. P., & Sharabi, L. L. (2013). A communicative interdependence perspective of close

- relationships: The connections between mediated and unmediated interactions matter. *Journal of Communication*, 63(5), 873–893. <https://doi.org/10.1111/jcom.1204>
- Diekelmann, N., Allen, D., & Tanner, C. (1989). *The national league for nursing criteria for appraisal of baccalaureate programs: A critical hermeneutic analysis*. New York: NLN Press. <https://www.worldcat.org/title/22815537>
- Folkman, S. (2013). Stress: appraisal and coping. In *Encyclopedia of behavioral medicine* (pp. 1913-1915). Springer, New York, NY.
- Farrokhi-Khajeh-Pasha, Y., Nedjat, S., Mohammadi, A., Rad, E. M., Majdzadeh, R., Monajemi, F., ... & Yazdani, S. (2012). The validity of Iran's national university entrance examination (Konkoor) for predicting medical students' academic performance. *BMC medical education*, 12, 1-8. <https://doi.org/10.1186/1472-6920-12-60>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). *Competing paradigms in qualitative research*. Handbook of qualitative research, 2(163-194), 105. <http://www.sciepub.com/reference/40373>
- Gupta, E., & Ganguly, O. (2020). Effectiveness of family therapy on poor communication and family relationship: An intervention study. *National Journal of Professional Social Work*, 27-32. <https://doi.org/10.51333/njpsw.2020.v21.i1.240>
- Holloway, I, Galvin, K. (2017). *Qualitative Research in Nursing and Healthcare*. Edition F, editor: Wiley-Blackwell.
- Hasani, M., Maleki, A., Mohebbi, P., & Ebrahimi, L. (2024). The effectiveness of the satir approach-based counseling on the parenting sense of competence in adolescent mothers. *Preventive Care in Nursing & Midwifery Journal*, 14(1), 54-63. <http://nmcjournal.zums.ac.ir/article-1-889-en.html>
- Hosseinkhani, Z., Hassanabadi, H. R., Parsaeian, M., Osooli, M., Assari, S., & Nedjat, S. (2021). Sources of academic stress among Iranian adolescents: a multilevel study from Qazvin City, Iran. *Egyptian Pediatric Association Gazette*, 69, 1-9. <https://doi.org/10.1186/s43054-021-00054-2>
- Hanh, N. T. H. (2023). The current situation of conflict between parents and teenage children. *EAS J Psychol Behav Sci*, 5(4), 70-76. <https://doi.org/10.36349/easjpbs.2023.v05i04.001>
- Johnson, B., & Wendel, A. E., & Ray, W., (2016). Family systems theory. *Encyclopedia of Family Studies*, 1-5. DOI:10.1002/9781119085621.wbefs130
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2002). Toward a theory of family communication. *Communication Theory*, 12(1), 70–91. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2002.tb00260.x>
- Morse, J. M. (2015). Critical Analysis of Strategies for Determining Rigor in Qualitative Inquiry. *Qualitative Health Research*. 25(9),1212-1222. DOI: 10.1177/1049732315588501
- Moatamedi, A. (20۰۶). The Effect of University Entrance Examination on General Health, Self-Esteem and Psychic Disorders Symptom of Those Who Were not Admitted to the University. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 12(2), 54-72. [In Persian]
- Neil, S., & Silverberg, R. (2012) Strengthening couples and families: The Satir model. *Family and Committee NGO the of Quarterly Bulletin of the NGO Committee on the family*, 82, 1-27.
- Nematy, K., Goolmohammadian, M., & Rashidi, A. (2024). The effectiveness of the positive

- parenting program on parenting competence and the quality of parent-child relationships in mothers of first-grade female students. *Counseling and psychotherapy culture*, 15(60), 121-145. doi: 10.22054/qccpc.2025.73103.3096. [In Persian]
- Norozidaeni, M., Salehi, K. & Dehghani, M. (2023). Criteria and Indicators for Assessing Authentic Task in Elementary School: a Qualitative Study. *Journal of Curriculum Studies*, 18(69), 157-194. [In Persian]
- Oltean, I. I., Perlman, C., Meyer, S., & Ferro, M. A. (2020). Child mental illness and mental health service use: Role of family functioning (family functioning and child mental health). *Journal of Child and Family Studies*, 29, 2602-2613. <https://doi.org/10.1007/s10826-020-01784-4>.
- Pienyu, K., Margaret, B., & D'Souza, A. (2024). Academic stress, perceived parental pressure, and anxiety related to competitive entrance examinations and the general well-being among adolescents—A cross-sectional survey from Karnataka, India. *Journal of Education and Health Promotion*, 13(1), 430-474. DOI: 10.4103/jehp.jehp_2094_23
- Pereira Mosmann, C., Batista da Costa, C., Rodrigo Schaefer, J., & Cristiane Peloso, F. (2023). Family conflict and parental engagement: perceptions of teenage children. *Ciencias Psicológicas*, 17(2), 10-25. <https://hdl.handle.net/20.500.12032/124063>
- Parviz, M. (2023). Reflecting on the consequences of the Iranian university entrance examination: a systematic-narrative hybrid literature review. *Discover Education*, 2(1), 22. <https://doi.org/10.1007/s44217-023-00046-x>
- Rezaei Dehaghani, A., Keshvari, M., & Paki, S. (2018). The relationship between family functioning and academic achievement in female high school students of Isfahan, Iran, in 2013–2014. *Iranian journal of nursing and midwifery research*, 23(3), 183-187. DOI: 10.4103/ijnmr.IJNMR_87_17
- Rasheed, J. M., Rasheed, M. N., & Marley, J. A. (2010). *Family therapy: Models and techniques*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Rajabi, G., & Moradi, A. (2021). Investigating Mental Health Status in High School Students. *J Anxiety Depress*, 4(2), 142. <https://dx.doi.org/10.46527/2582-3264.142>
- Saeidi, M. (2020). Investigating the Components of Mental Security in Iranian Families and its Pathology in Family subsystems and offspring development. *Counseling and psychotherapy culture*, 11(41), 211-234. doi: 10.22054/qccpc.2020.47589.2228. [In Persian]
- Saraei, R. & Yousefi, F. (2023). Causal model of predicting academic procrastination based on parental roots and components of self-discrepancy with the mediating role of sense of belonging to school. *Counseling and psychotherapy culture*, 14(55), 91-124. doi: 10.22054/qccpc.2023.69624.2998. [In Persian]
- Satir, V. (1983). *Conjoint family therapy*. Palo Alto, CA: Science and Behavior Books.
- Satir, V., & Baldwin, M. (1983). *Satir step by step: A guide to creating change in families*. Science and Behavior Books.
- Satir, V., Banmen, J., Gerber, J., & Gomori, M. (1991). *The Satir model: Family therapy and beyond*. Science and Behavior Books.
- Tadpatrikar, A., Sharma, M. K., & Viswanath, S. S. (2021). Influence of technology usage on family communication patterns and functioning: A systematic review. *Asian Journal of Psychiatry*, 58, 102595. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2021.102595>
- Vojdani Hemmat, M. & Gholami, H. (2025). A phenomenological study of academic failure

- based on the lived experiences of undergraduate students. *Counseling and psychotherapy culture*, 16(64), 1-40. doi: 10.22054/qccpc.2025.80590.3335. [In Persian]
- Watson, C. E., Johanson, M., & Dankiw, J. (2014). Effects of High-Stakes Testing on Third through Fifth Grade Students: Student Voices and Concerns for Educational Leaders. *E Journal of Organizational Learning & Leadership*, 12(1).
- Yoo, C. (2019). Stress coping and mental health among adolescents: Applying a multi-dimensional stress coping model. *Children and Youth Services Review*, 99, 43-53. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.01.030>
- Zablotsky, B., Ng, A. E., Black, L. I., Bose, J., Jones, J. R., Maitland, A. K., & Blumberg, S. J. (2024). Perceived social and emotional support among teenagers: United States, July 2021–December 2022. In *National Health Statistics Reports [Internet]*. National Center for Health Statistics (US).

استناد به این مقاله: باهنر، فهیمه، صنیعی‌منش، محیا، گراوند، عالیہ، یوسفی، ناصر. (۱۴۰۵). واکاوی نحوه ارتباطات در خانواده‌های دارای فرزند در آستانه کنکور: مطالعه کیفی از دیدگاه فرزندان، *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۷(۶۸)، ۲۴۳-۲۷۱. DOI: 10.22054/qccpc.2026.87202.3489

Counseling Culture and Psychotherapy is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.